

תנועת הקיבוץ הדתי

י"א בכסלו תש"ע, 28.11.09
גיליון מס' 184

פרשת ויצא

תתן אמת ליעקב

מאת יצחק ליקסנברג, קיבוץ מירב

כידוע, כל אחד מהאבות ניחן במידה המיוחדת לו והמאפיינת את דרכו בעבודת ה'. מידתו של אברהם אבינו היא מידת החסד, מידתו של יצחק היא מידת הגבורה ומידתו של יעקב היא מידת האמת - "תתן אמת ליעקב".

בתחילת הפרשה נכתב על יעקב - "ויפגע במקום", ודרשו על כך חז"ל שיעקב תיקן את תפילת ערבית. מדוע תיקן יעקב תפילה זו דווקא בשעה בה הוא נמלט מפני אחיו אל חרן הרחוקה?

נראה שבשעה זו בה הוא יוצא מבית אביו אל חשכת הגלות, רואה יעקב צורך גדול להתפלל. בתקנו את תפילת ערבית רוצה יעקב להחדיר עמוק לנשמתו שלו ולנשמות כל ישראל בכל הדורות, שגם אם יהודי נמצא במצב של לילה, מצב של משבר, מצוקה ופחד, אל לו לאבד את התקווה שעוד יזרח האור ויבקע השחר. ביום, כשהכל מסביב בהיר, קל לומר "אמת ויציב" אך מיעקב נלמד שדווקא מתוך חשכת הלילה יש לומר "אמת ואמונה".

בתחילת מסכת ברכות (דף ד'), חולקים האמוראים בשאלה האם צריך לסמוך גאולה לתפילה בתפילת ערבית. הגמרא מסבירה שחולקים האם נס יציאת מצרים התחיל כבר מהערב או שהתחיל רק בבוקר.

ר' יוחנן מתבטא שם באופן קצת תמוה: "איזהו בן העולם הבא? - זה הסומך גאולה לתפילה של ערבית".

מדוע מי שסומך גאולה לתפילה בערבית זכותו גדולה כל כך עד שהוא זכאי לתואר "בן העולם הבא"?

ניתן לראות במחלוקת זו רעיון עמוק. כפי שנאמר, זמן הלילה מסמל את חשכת הגלות. ר' יוחנן סבור ש"גאולה מאורתא נמי הוי" כלומר יש גאולה גם בלילה ולכן יש לסמוך גאולה לתפילה בערבית.

כעת מובנים דבריו. לדעתו, מי שסומך גאולה לתפילה של ערבית הוא בן עולם הבא, מפני שבהתנהגותו הוא מפגין אמונה ובטחון בגאולה גם בזמן משבר ובכך הוא מתנהג כבר בעולם הזה כפי שעתיד להיות בעולם הבא.

מידת האמת של יעקב ניכרת גם בהחלטתו של יעקב, ע"פ רש"י, להתעכב 14 שנה בבית מדרשם של שם ועבר במקום להימלט ישירות לבית לבן אשר בחרן. מדוע היה חשוב ליעקב לסור לבית המדרש

דווקא כעת? מה חשיבות לימוד התורה בעיתוי זה? אילו כלים שירכוש בבית המדרש יאפשרו לו את ההתמודדות עם העולם האמיתי – עולם בו יאלץ להתמודד עם לבן?

לימוד התורה מקנה לאדם ערכים והשקפת-עולם המדריכים את חייו באופן הולם ומוסרי. יעקב צריך ללמוד איך ניתן להיות נטוע בקרקע בעולם המציאותית ולהתמודד נכון עם לבן, אך גם להציב סולם השואף מעלה וראשו מגיע לשמים. האדם צריך לדעת להגן על האינטרסים של עצמו אך גם להקפיד על רגישות, אמונה, סובלנות והתחשבות אפילו באלה שאינם נעימים. כל זה נכלל במערכת הערכים של התורה.

יעקב נכנס לבית המדרש של שם ועבר כדי לדבוק באמת גם בהתמודדויות קשות וסבוכות. עליו להפנים את מערכת הערכים הזו שתאפשר לו לשרוד את "תקופת לבן" מבלי ליפול מבחינה רוחנית ולהפוך למעין לבן בעצמו.

במידת האמת של יעקב יש מימד של נצחיות. חז"ל (תענית ה') אומרים שיעקב אבינו לא מת, ומסבירה הגמרא: "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים". יעקב אבינו הוא כלל ישראל, בזמן שזרעו קיים אף הוא נחשב חי.

עלינו ללמוד ולאמץ את דרכו של יעקב. לדבוק באמת, בבטחון ואמונה גדולים ולשמש ממלכת כהנים וגוי קדוש.

"נצח ישראל לא ישקר"

יצחק ליקסנברג, חבר **קיבוץ מירב**, נשוי ואב לשישה (השביעי בדרך).
מחנך בבית ספר שק"ד בקיבוץ שדה אליהו ורכז חינוך במירב.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של תנועת הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il